

ACTRICE EN ZANGERES JESSICA SIMPSON

'Ik wil mijn kinderen niet dwingen de showbizz in te gaan, maar ze zijn nu al getalenteerder dan ik.'

Uitbundige vormen feest voor het oog

Beeldhouwer Hildo Krop ontwierp ook meubelen. Hij sneed hierin uit de decoraties, waaronder veel vrouw- en dierfiguren. FOTO: SMA

RIBBELS, KARTELS, DRUPPELS, GOLVEN EN GEBEELDHOUWDE DETAILS, meestal van dierfiguren. De kunstenaars en architecten van de Amsterdamse School waren er dol op. Net als op intense kleuren zoals paars, oranje en groen. Hun expressieve en fantasierijke vormen zijn nu, een eeuw later, nog altijd een feest voor het oog.

door Paola van de Velde

Niet minder dan 500 bijzondere interieurontwerpen van de hand van grote namen binnen deze stroming, zoals Michel de Klerk, Piet Kramer en Jaap Gidding, bracht het Stedelijk Museum Amsterdam bijeen. Het is de grootste tentoonstelling ooit, die aan dit onderwerp is gewijd. Uniek is dat de helft van de getoonde meubels en objecten uit particulier bezit afkomstig is. „Dat is bij andere exposities beslist niet zo”, lacht conservator Ingeborg de Roode.

Samen met Marjan de Groot van de Rijksuniversiteit Leiden stelde zij dit rijke overzicht samen. Daarbij gingen de twee kunsthistorici niet over een nacht ijs. Maar liefst tien jaar onderzoek is aan de tentoonstelling vooraf gegaan. Verloren gewaande meubels, waaronder een kast van Hildo Krop, werden teruggevonden. In de vergeetelheid geraakte bouwtekeningen

voor Het Scheepvaarthuis in Amsterdam, waaraan de wereldwijd gewaardeerde stroming sinds 1916 zijn naam dankt, werden herontdekt in het Stadsarchief van de hoofdstad.

De presentatie opent met een toren van pendules. Bovenaan, op de top, prijkt een opvallend exemplaar van de hand van Michel de Klerk, die door zijn tijdgenoten werd beschouwd als de leider van de Amsterdamse School. Het is een tafeltje met klok in druppelvorm van gezwart esdoornhout, ijzer en messing, die op een soort schaatsen (type Friese doorloper) lijkt te staan.

De Roode kon het ontwerp uit 1914 aankopen van een Britse dame die het uurwerk ter taxatie aanbod bij het BBC-programma *Antiques roadshow*, de Engelse variant op *Tussen kunst en kitsch*. „We zijn tijdens onze research op meer dan 200 verschillende ont-

werpen van klokken gestuit”, vertelt De Roode. „Iedereen, van Cris Agterberg tot Hildo Krop, ontwierp in die tijd klokken.”

Mogelijk hangt die hausse aan moderne uurwerken samen met het feit dat in 1909 de uniforme nationale tijd in Nederland werd ingevoerd. Alle klokken in het land werden gelijk gezet met die op de Westertoren in Amsterdam. „Het fenomeen tijd stond daardoor opeens extra in de belangstelling. Dit verklaart de in die jaren gestegen vraag naar klokken”, vermoedt De Roode.

Broedplaats voor de Amsterdamse School is het bureau van de eclectische architect Eduard Cuyper geweest. Zowel De Klerk, als Joan van der Mey (bekend van Het Scheepvaarthuis, tegenwoordig grand hotel Amrath genaamd) en Kramer begonnen er hun loopbaan. Bij hun leermeester maakten ze kennis met een

rijke diversiteit aan stijlen en vormen. Die open blik naar allerlei, soms ook exotische invloeden, hebben de architecten aan wie elk een aparte tentoonstellingszaal is gewijd, altijd behouden. Een goed voorbeeld daarvan is natuurlijk de gevel en entreehal van de Amsterdamse bioscoop Tuschinski met zijn expressionistische smeedijzeren lampen, glanzende tegels en de glanzende vrouwfiguren. Het rijk gedecoreerde theater maakt in een klap duidelijk waarom de Amsterdamse School ook wel de Nederlandse versie van de internationale Art Deco wordt genoemd.

Hoewel een expositie van louter meubelen en kunstnijverheid misschien wat saai klinkt, is 'Wonen in de Amsterdamse School' dit absoluut niet. Want dankzij de uitgekende vormgeving van Kossmann De Jong wordt de bezoeker geheel ondergedompeld in de exuberante stijl. Zoals de kunstenaars uit die tijd een *gesamtkunstwerk* nastreefden, waarbij architectuur, schilderkunst, meubelont-

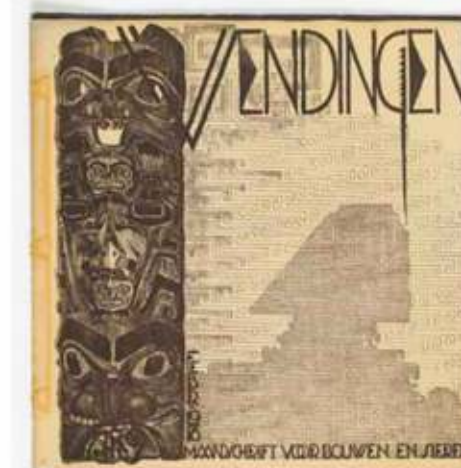
werpen en beeldhouwde details elkaar versterkten, zo wil ook de tentoonstelling een 'totaalervaring' zijn.

De normaal gesproken witte wanden van het Stedelijk zijn gedecoreerd met metershoog opgeblazen foto's van interieurs uit de periode 1910-1935, of met uitvergrote weergaven van grillige behang- of tapijntwerpen. Ook is er, waar mogelijk, bewegend beeld toegevoegd, zoals een korte film over villa 't Reigersnest, een vakantiehuis van een verzekeringsagent in Oostvoorne.

Je komt werkelijk ogen tekort. Een bezoek is niet genoeg om elk voorwerp met aandacht te bekijken. Ook al omdat De Roode en haar team veel tekst en uitleg bij de vaak sculpturale vormgegeven objecten geven. Daarbij zijn ook de kleinste museumbezoekers niet vergeten.

Middenin de tentoonstelling is er een werkruimte waar jong en oud zelf een tafelklok in de stijl van Krop of De Klerk in elkaar mogen zetten van karton. Met een eenvoudig uurwerkje dat te koop is in de museumshop kan de papieren pendule zelfs echt lopen. Een origineel souvenir.

Tot en met 28 augustus in het Stedelijk Museum Amsterdam

Spreekbuis

De uitbundige stijl van de Amsterdamse School verspreidde zich razendsnel over alle vormgevingsdisciplines, van architectuur tot textiel en zilvermeedwerk. Dit gebeurde o.a. door het tijdschrift *Wendingen*, dat wel de spreekbuis van deze stroming werd genoemd. Dankzij dit fraai uitgegeven blad met zijn kenmerkende typografie ontstonden er bovendien twee varianten in deze stijl. Enerzijds was er de expressieve kant, met zijn golvende lijnen, decoratieve elementen en contrasterende kleuren. Anderzijds ontwikkelde zich een meer geometrische vormtaal, die vooruit lijkt te wijzen naar het Functionalisme.

Nederlands-Indië

Dat de kunstenaars van de Amsterdamse School zich ook graag lieten inspireren door de cultuur uit Nederlands-Indië was al bekend. De Indische batik- en ikat-technieken werden door (textiel)ontwerpers zoals Ragnhild d'Ailly, Jac Bot en Louis Bogtman gebruikt. Het team van Ingeborg de Roode heeft nu ook aangetoond dat er andersom ook zeker sprake van beïnvloeding is geweest.

De klok en de rijkversierde houten trapbeëindigingen van de Haagse Bijenkorf. FOTO: SMA

Ook in de Hofstad

Anders dan de naam wellicht doet vermoeden, zijn voorbeelden van de Amsterdamse School niet alleen in de hoofdstad te vinden. Ook op tal van andere plekken, van Oostvoorne tot Bergen, zijn villa's en kantoren gebouwd. Een bekend voorbeeld is bovendien De Bijenkorf in Den Haag, dat precies tien jaar na de oplevering van het Scheepvaarthuis werd geopend. Het door Pieter

Kramer ontworpen luxe warenhuis geldt als een hoogtepunt van de stroming. Maar het wordt ook wel haar zwanenzang genoemd. Want niet lang daarna zou de strakke vormgeving van De Stijl en het Functionalisme de architectuur in Nederland gaan domineren. In de huidige tentoonstelling is een kleine zaal geheel gewijd aan het bijzondere winkeliinterieur.

De Indische cultuur inspireerde ook de Amsterdamse Scholers.

De tentoonstelling opent met een toren van bijzondere klokken. Bovendien prijkt de klok 'op schaatsjes' van De Klerk. FOTO: SMA

'KUNG FU PANDA 3'

★★★★☆

GRAP VERDER UITGESMEERD

WAT: film, animatie
REGIE: Alessandro Carloni, Jennifer Yuh

Als vrolijke dikkerd was Panda Po altijd al een onwaarschijnlijke kung fu-held. Dat hij zich toch tot een meestervechter wist te ontpoppen, is een 'running gag' die ook in zijn derde filmavontuur lang wordt uitgesponnen. *Kung Fu Panda 3* is een spectaculair ogend animatie-avontuur dat het gebruik van 3D volkomen rechtvaardigt. Helemaal omdat de knokpartijen

van Po en zijn vrienden zich niet alleen maar op aarde afspelen, maar ook in de sprookjesachtige geestenwereld.

Hun tegenstander is dit keer de stier Kai (J.K. Simmons). Hij verslaat zijn tegenstanders niet alleen, maar lijft daarna ook hun 'chi' in. Waardoor hij met elke overwinning sterker wordt.

De ene na de andere kung fu-meester laat hij zo in het stof bijten. Zelfs de leermeesters van Po. De panda is volgens een profetie de enige die het

Po met zijn biologische vader, die onverwacht opdrukt.

kwaad van Kai kan stoppen. Al heeft-ie zelf geen idee hoe hij dat aan moet pakken. Misschien met hulp van zijn biologische vader, die onverwacht opdrukt?

De ironische knipogjes die de animatiefilms van DreamWorks kenmerken, verhullen ook dit keer niet dat het verhaalje wat dun is. De lol is er niet minder om. Marco Weijers